

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p. rastine@tm.lt;
l.juchniene@tm.lt
Teikiama per TAIS

2023-04- Nr. 4R-
I 2023-04-07 Nr. 23-5141

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NR. 23-5139 – 23-5141 DERINIMO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija) susipažino su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 82, 145, 590, 593, 596, 601, 602, 609, 611, 614, 624¹, 626, 627, 631, 632, 636, 648, 650, 651, 654, 661, 685, 689, 706, 710, 713, 723, 727, 731, 754, 755 ir 771¹ straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 2, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 20, 21, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 43, 43¹, 46 ir 48 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 25¹ straipsniu įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu Nr. 23-5141 (toliau – Nutarimo projektas), kuriuo siūloma pritarti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 82, 145, 590, 593, 596, 601, 602, 609, 611, 614, 624¹, 626, 627, 631, 632, 636, 648, 650, 651, 654, 661, 685, 689, 706, 710, 713, 723, 727, 731, 754, 755 ir 771¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. 23-5139 (toliau – Projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 2, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 20, 21, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 43, 43¹, 46 ir 48 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹ straipsniu įstatymo projektui Nr. 23-5140 (toliau – Projektas Nr. 2).

Administracija iš esmės pritaria Nutarimo projektui, tačiau teikia žemiau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus dėl siūlomo įtvirtinti teisinio reguliavimo.

Dėl Projekto Nr. 1

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 145 straipsnio 6 dalyje siūloma įtvirtinti galimybę nukreipti išieškojimą į areštuotas lėšas, su kuriomis leidžiama atlikti tam tikras operacijas. Pažymėtina, kad sprendimo dėl leidimo atlikti atitinkamas operacijas priėmimas yra išimtinė teismo kompetencija. Lietuvos teismų praktikoje akcentuojama, kad būtent teismas, o ne antstolis, turi nustatyti, kuriuo tikslu gali būti naudojama dalis areštuotų lėšų (nurodyti, kokias įmokas leidžiama mokėti, kokias prievoles ar sutartinius įsipareigojimus vykdyti) (Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. balandžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E2-701-464/2017; Lietuvos apeliacinio teismo 2017 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E2-414-464/2017). Nurodymą antstoliui nustatyti konkrečią lėšų sumą, kuri per vieną kalendorinį mėnesį gali būti panaudota operacijoms atlikti, taip pat teikia teismas. Atsižvelgiant į tai, Projekto Nr. 1 rengėjų siūlomas CPK 145 straipsnio 6 dalies pakeitimas, kuriuo nustatoma, kad tos pačios ar pirmesnės

LIETUVOS
TEISMAI

reikalavimų patenkinimo eilės išieškojimo vykdymas nestabdomas minėtos sumos atžvilgiu, iš esmės paneigia teismo priimtą sprendimą dėl leidimo atlikti tam tikras operacijas su areštuotomis lėšomis, nes, nukreipus išieškojimą į šias lėšas, gali susidaryti situacija, kai asmuo, kurio lėšoms šis leidimas taikomas, gali neturėti realios galimybės jomis disponuoti, t. y. atlikti teismo sprendime nurodytų operacijų.

Nors Projekto Nr. 1 aiškinamajame rašte teigiama, kad leidimas atlikti tam tikras operacijas su areštuotomis lėšomis yra išvestinis ir neatsiejamai susijęs su taikytomis laikinosiomis apsaugos priemonėmis, tačiau manytina, jog šio leidimo tikslas negali būti tapatinamas su laikinųjų apsaugos priemonių taikymo tikslais ir savo esme nuo jų skiriasi. Pažymėtina, jog laikinosios apsaugos priemonės, be kita ko ir piniginių lėšų areštas, skiriamos kreditoriaus reikalavimų įvykdymui užtikrinti (CPK 144 straipsnio 1 dalis), o tikslus, kuriais gali būti naudojamos areštuotos lėšos, kiekvienu konkrečiu atveju, kaip jau minėta, nustato teismas (šiomis lėšomis gali būti leidžiama vykdyti atitinkamus įsipareigojimus valstybei, mokėti darbo užmokestį darbuotojams, atlikti kitus privalomuosius mokėjimus ir pan.). Atitinkamai, teismo leidimas atlikti tam tikras operacijas sietinas ir su trečiųjų asmenų interesų apsauga, todėl, nestabdant išieškojimo iš aptariamų areštuotų lėšų sumos, didėja tikimybė pažeisti šių asmenų interesus, nes skolininkas gali neturėti realios galimybės atlikti operacijas, nurodytas teismo sprendime. Atsižvelgiant į tai, siūlytina CPK 145 straipsnio 6 dalies pakeitimo atsisakyti.

2. Projekto Nr. 1 aiškinamajame rašte teigiama, kad CPK 626, 689 ir 755 pakeitimai užtikrins vienodą teisinį reglamentavimą, susijusį su išieškojimu iš turto, kuris yra aprašytas civilinio ieškinio užtikrinimui, neatsižvelgiant į tai, ar civilinis ieškinys pareikštas civilinio, ar baudžiamojo proceso tvarka, o išieškojimas iš turto bus stabdomas tik tais atvejais, kai turtas areštuojamas galimam jo konfiskavimui arba pirmesnės eilės nei vykdomas išieškojimas reikalavimams užtikrinti. Svarstytinas klausimas dėl siūlomų keisti CPK 626 straipsnio 2 dalies 1 punkto bei to paties straipsnio 3 dalies nuostatų tarpusavio suderinamumo, nes pirmoji nuostata nustato imperatyvų reikalavimą antstoliui stabdyti vykdymo veiksmus (pavyzdžiui, kai turtas areštuojamas BPK nustatyta tvarka, siekiant užtikrinti galimą turto konfiskavimą), o paskesnės nuostatos formuluotė tuo pačiu atveju vykdymo veiksmus leidžia. Atitinkamai, siūlytina tikslinti papildytą BPK 626 straipsnio 3 dalies nuostatą, joje numatant, kad „kai Baudžiamojo proceso kodekso ar šio Kodekso nustatyta tvarka turtas areštuotas ar nuosavybės teisės į turtą laikinai apribotos tos pačios ar paskesnės eilės kreditorių reikalavimams užtikrinti, išskyrus atvejus, numatytus šio straipsnio 2 dalies 1 punkte, išieškojimas iš šio turto nestabdomas“. Pažymėtina, jog tokia nuostatos formuluotė sistemiskai būtų suderinta ir su siūlomomis įtvirtinti CPK 689 straipsnio 5 dalies nuostatomis.

Dėl Projekto Nr. 2

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog teisėkūroje, be kita ko, vadovaujamasi šiame straipsnyje įtvirtintais aiškumo bei sistemiskumo principais, kurie atitinkamai reiškia, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti nuoseklus, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, bei tai, jog teisės normos turi derėti tarpusavyje.

1. Projektu Nr. 2 siūloma Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 33 straipsnį papildyti nauja 5 dalimi, kurioje numatoma, kad Antstolių padėjėjų atestavimo komisijos sprendimas gali būti skundžiamas teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Atkreiptinas dėmesys, kad Projekto Nr. 2 aiškinamajame rašte nėra pateikiama jokių argumentų, kodėl siūloma įtvirtinti Antstolių padėjėjų atestavimo komisijos sprendimo apskundimo teismui galimybę.

Pažymėtina, jog tokia galimybė nėra numatyta antstolių atestavimo atveju, kai Antstolių atestavimo komisija priima sprendimą antstolio neatestuoti (Antstolių įstatymo 39 straipsnis). Vadovaujantis Projektu Nr. 2 keičiamo Antstolių įstatymo 29 straipsnio 1 dalimi, Antstolių padėjėjų atestacijos komisijos sprendimas antstolio padėjėjo neatestuoti yra vienas iš pagrindų išbraukti asmenį iš antstolių padėjėjų sąrašo, tačiau savaime, be Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo pirmininko sprendimo šiuo klausimu, teisinių pasekmių nesukelia. Teisinių padarinių neatsiranda ir tais atvejais, kai priimamas sprendimas antstolio padėjėją atestuoti. Atsižvelgiant į tai, siūlome atsisakyti Antstolių įstatymo 33 straipsnio 5 dalyje numatomos įtvirtinti galimybės visus Antstolių padėjėjų atestavimo komisijos sprendimus skusti teismine tvarka, dar ir dėl to, kad tai lemtų ir didesnę teisėjų bei teismo darbuotojų darbo krūvį, tenkanti administraciniais teismams.

2. Projektu Nr. 2 keičiamo Antstolių įstatymo 29 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtinto pagrindo atimti teisę vykdyti antstolio padėjėjo veiklą atsiradimas siejamas su Antstolių padėjėjų atestacijos komisijos sprendimo įsiteisėjimu, tačiau iš siūlomų įtvirtinti nuostatų nėra aišku, kada šis sprendimas įsiteisėja. Palyginimui, Antstolių garbės teismo sprendimo įsiteisėjimo tvarka yra reglamentuota Antstolių įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje. Atitinkamai, siūlytina Projekte Nr. 2 numatyti ir Antstolių padėjėjų atestacijos komisijos sprendimo įsiteisėjimo terminus ir tvarką.

Direktorė

Natalija Kaminskienė

Aušra Krikštaponytė, tel. (8 5) 210 1999, el. p. ausra.krikstaponyte@teismai.lt